

RECERQUES

“Play with your heart, share your culture” (“Juga amb el teu cor, comparteix la cultura”). La cultura a Europa a la llum dels jocs i esports tradicionals

Pere Lavega Burgués

INEFC-Lleida

Director científic del projecte

L'octubre de 2005 va iniciar-se el present projecte després que la Unió Europea en el seu programa Cultura 2000 acceptés donar-li el corresponent reconeixement i suport institucional. Es tracta del primer projecte europeu d'aquestes característiques que atorga la Unió Europea al voltant dels jocs i esports tradicionals.

Aquesta iniciativa contempla dos àmbits principals d'actuació:

- **L'inventari dels jocs i esports tradicionals d'adults** en les regions europees participants i l'anàlisi dels trets dominants d'aquest tipus de pràctiques, tant en les seves regles com en les característiques socioculturals i models d'organització (federat, associatiu, festiu...). Per primera vegada s'ha seguit una mateixa metodologia de treball en les diferents regions, emprant una base de dades unificada, elaborada des del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana (CPCPTC), traduïda al català, castellà, francès, anglès i portuguès.

- **Les accions de sensibilització i cooperació cultural**, mitjançant diferents iniciatives que pretenen enfortir la cooperació dels diferents grups de treball així com constatar que és possible conciliar la combinació de la tradició i la modernitat en la promoció dels jocs i esports tradicionals. En aquest sentit, s'està elaborant una pàgi-

En aquest projecte europeu s'han identificat nombrosos jocs tradicionals plens de missatges culturals. Un bon exemple és el joc de pilota kaatsen practicat a Flandes (Bèlgica), que es practica des de l'edat mitjana.

na web interactiva, una filmació dels jocs i esports tradicionals més representatius, així com la publicació d'un llibre amb els resultats de l'estudi, el qual serà presentat en la darrera acció del projecte consistent en l'organització d'un congrés internacional sobre jocs i esports tradicionals, que tindrà lloc a Santander del 14 al 17 de setembre de 2006 i que inclourà ponències, tallers i un festival de demostracions d'un bon conjunt d'aquestes pràctiques.

En aquest projecte participen tretze regions europees de sis països diferents: Catalunya, Aragó, Cantàbria, Galícia, Illes Canàries, Múrcia i País Valencià (Espanya); Flandes (Bèlgica); Bretanya i Migdia-Pirineus (França); Aosta (Itàlia); Algarve - Baixo Guadiana (Portugal) i Poznan (Polònia).

Catalunya intervé amb tres organismes coorganitzadors: INEF de Catalunya (Centre de Lleida), Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana (Departament de Cultura) i

Federació Catalana de Bitlles i Bowling; i amb cinc socis (la Secretaria General de l'Esport, l'IES Flix, l'IES Vielha Vall d'Aran, el Museu Comarcal de l'Urgell (Tàrrrega) i el Col·legi Oficial de Llicenciats en Educació Física de Catalunya (COLEFC).

La resta d'institucions coorganitzadores d'altres regions són el Museu de Jocs i Esports Tradicionals (Campo, Osca), la Federación Cantabra de Bolos (Cantàbria), la FALSAB (Confederació de Federacions d'Esports Tradicionals de la Bretanya), la FDFR32 (Federation Departementale des Foyers Ruraux du Gers, Migdia-Pirineus), la VVC (Vlaamse Volssportcentrale - Centrale Flaamande de Jeux Traditionnels, Bèlgica) i ODIANA (Associação para o Desenvolvimento do Baixo Guadiana, Portugal). A la vegada, en qualitat de socis, s'hi han implicat l'Associació Europea de Jocs i Esports Tradicionals (amb trenta-quatre membres, onze països europeus i vint-i-tres regions europees, entre els quals figura l'INEFC i el

CPCPTC), la Federació Internacional de Lluites Celtes (dotze federacions i nou països europeus), les universitats de Las Palmas de Gran Canaria i La Laguna de Tenerife, la Universitat Catòlica de Múrcia, la Universitat de Lovaina (Bèlgica), la Universitat de Montpeller (França) i la Universitat de Poznan (Polònia). També intervenen activament en aquest projecte l'Escola Valenciana del Joc, la Federaxon Esport Nohtra Tera - Vall d'Aosta (Itàlia), el Consejo General de Colegios Oficiales de Educación Física y Ciencias de la Actividad Física y el Deporte de España i també Brinquedia - Rede Galega do Xogo Popular e Tradicional.

Els resultats parcials de l'anàlisi dels tres-cents seixanta-cinc jocs i esports tradicionals identificats donen testimoni que en cada regió europea aquestes pràctiques funcionen com veritables agents de relacions socials i culturals. Alguns dels seus trets principals reflecteixen les següents dades: hi ha una varietat de situacions de joc tant de caire psicomotor (individual, en un 59%), com sociomotor (amb interacció motriu, en un 41%); la participació en aquestes pràctiques es fa tant en grups constituïts només per adults (48%), com en grups mixtos en què participen població infantil o gent gran (52%). El 40% de jocs són masculins, el 37% són mixtos, el 21% els fan els homes i dones per separat, mentre que només un 3% són pràctiques femenines.

Malgrat que en molts casos es tracta d'esports tradicionals, encara no es troben en un procés esportivitzador inacabat, ja que en el 69% dels casos no es distingeix un líder o capità en el joc. Una altra dada que confirma aquesta situació es mostra en el criteri que segueixen els jocs per acabar la partida, ja que la manera de finalitzar per un temps límit que s'estableix en molts esports (com per exemple en el futbol,

que estableix dues parts de quaranta-cinc minuts) només és present en un 2% dels casos, preferint emprar altres directrius com acabar un cop assolit un nombre de punts (puntuació límit) o segons algun altre criteri de classificació. En aquest sentit, cal dir que un 11% dels jocs no divideixen els practicants en guanyadors i perdedors.